

Asia: VN/33943/2025

Hallituksen esityksen luonnos laeiksi yliopistolain, ammattikorkeakoululain, opintotukilain 4 §:n ja korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta annetun lain 2 §:n muuttamisesta (tutkinto avoimena korkeakouluopetuksena)

Lausunnonantajan lausunto

Yleinen näkemyksenne esityksestä sekä tiivistelmä lausuntonne pääkohdista

Savonia-ammattikorkeakoulun opiskelijakunta SAVOTTA kiittää mahdollisuudesta lausua esityksestä ja kohteliaimmin lausuu seuraavaa.

SAVOTTA vastustaa esitystä avoimen korkeakouluopetuksen tutkinnonanto-oikeudesta ja esittää sen perumista. Korkeakoulutuksen maksuttomuusperiaatteen muutos olisi koulutuspoliittisesti ja yhteiskunnallisesti opiskelijoiden yhdenvertaisuutta heikentävä ja syventäisi koulutuksellista epätasa-arvoa.

Opiskelijoista muodostuisi kaksi rinnakkaista tutkintoon opiskelevien ryhmää, joiden lakisääteiset oikeudet, vaikuttamisen mahdollisuudet ja tukiverkosto olisivat huomattavan poikkeavat toisistaan. Tämä asettaisi opiskelijat keskenään eriarvoiseen asemaan.

Näkemyksenne esityksen tavoitteista

Yhteiskunnallisesti on tärkeää saada korkeakoulutettujen osuutta nostettua, kuitenkin tässä esitetyt keinot ovat tavoitteen kanssa ristiriidassa. Esimerkiksi korkeakoulututkinnon jo suorittaneet ovat yksi pääkohderyhmistä, jolloin he eivät uudelleen kouluttautumalla nosta korkeakoulutettujen osuutta.

Ilman opiskelijavalintaprosessia on mahdollista, että maksullinen väylä korkeakoulutuksen tutkintoon perustuu yksilön maksukykyyn osaamisen sijaan. Maksullinen väylä ei esityksen mukaan

toisi lisää joustavuutta tutkinnon suorittamiseen, jos sen toteutustapa olisi maksuttomaan tutkintokoulutukseen sidottu.

Näkemyksenne avoimena korkeakouluopetuksena järjestettävän tutkintokoulutuksen järjestämistä koskevista ehdotuksista (1. lakiehdotuksen 7 § ja 8 c § sekä 2. lakiehdotuksen 10 § ja 12 c §). Onko ehdotetussa sääntelyssä muutos- tai täsmennystarpeita?

Ilman opiskelijavalintaa tai soveltuvuuden arviointia kuka tahansa voisi saada itselleen tutkinnon riittävällä kielen osaamisella ja maksukyvyllä. Tämä luo erityistä huolta niistä tutkinnoista, joissa sovelletaan SORA-säädöksiä.

Heikentämiskiellon seuranta olisi mahdotonta varmistaa riittävällä laajuudella.

Näkemyksenne opiskelupaikkojen varaamiseen (ensikertalaiskiintiö) liittyvästä ehdotuksesta (1. lakiehdotuksen 36 b § sekä 2. lakiehdotuksen 28 b §)

-

Näkemyksenne opintotukilakia koskevasta ehdotuksesta (3. lakiehdotus)

Opiskelijoiden rajaaminen opintotuen ulkopuolelle vaatisi huomattavan suuren taloudellisen valmiuden kattamaan arjen kulut tutkintokulujen lisäksi. Maksuttomaan tutkintokoulutukseen voisivat osallistua vain erittäin hyvässä taloudellisessa asemassa olevat.

Huolena on myös se, että opintotukikauden loputtua, maksutonta tutkintoa opiskeleva voisi joutua keskeyttämään opintonsa, ja hänet mahdollisesti ohjattaisiin hakeutumaan maksullisen väylän opintoihin.

Näkemyksenne korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta annettua lakia koskevasta ehdotuksesta (4. lakiehdotus)

Avoimen tutkinto-opiskelijoita ei tule rajata opiskeluterveydenhuollon ulkopuolelle. Tämä asettaisi opiskelijat räikeän eriarvoiseen asemaan opiskeluhyvinvoinnin osalta sekä vaikeuttaisi YTHS:n tehtäviä kokonaisvaltaisessa ennaltaehkäisevässä toiminnassa ja opiskeluyhteistyössä.

Näkemyksenne esitysluonnoksen vaikutusarvioista vaikutusarviolajeittain. Mitkä ovat omat arvionne esityksen vaikutuksista? Puuttuuko esityksen vaikutusarvioista jotakin? Korkeakouluja pyydetään arvioimaan, miten ja missä laajuudessa esitysluonnoksen mukainen mahdollisuus suorittaa tutkinto avoimessa korkeakouluopetuksessa voitaisiin ottaa käyttöön sekä millä aikataululla. Lisäksi korkeakouluja pyydetään arvioimaan, millaisia vaikutuksia tämän käyttöönoton toteutumisella olisi korkeakoulujen muuhun avoimen korkeakouluopetuksen tarjontaan.

SAVOTTA yhtyy SAMOK:n kantaan ja jakaa samat huolenaiheet vaikutusarvion puutteellisuudesta.

Näkemyksenne esityksen voimaantuloaikataulusta (esitysluonnoksen mukaan ehdotetut lait tulisivat voimaan 1.8.2028)

Ensisijaisesti SAVOTTA kannattaa esityksen perumista. Aikataulu on liian kiireellinen, jotta voisi perusteellisesti selvittää huolenaiheet ja ristiriitaisuudet.

Muut huomiot ja näkökohdat

Maksuton ja laadukas korkeakoulutus tulee olla aidosti saavutettava ja yhdenvertainen, jotta voidaan kestäväällä tavalla nostaa korkeakoulutettujen määrää tulevaisuudessa.

Landén Tiina
Savonia-ammattikorkeakoulun opiskelijakunta SAVOTTA